

Визначено роль і місце вищих навчальних закладів, передусім Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, закладів післядипломної освіти в підготовці педагогічних кадрів, підвищенні рівня їхньої кваліфікації. Зокрема, детально розглянута історія кузні учительських кадрів від педагогічного інституту до національного університету, що дає змогу зрозуміти всі особливості розвитку педагогічної освіти на Прикарпатті та зроблено доцільний акцент на музичній та дошкільній освіті, яка відіграє не останню роль в даному регіоні при формуванні та розвиткові педагогічної освіти.

У ракурсі проблематики монографії важливим є приділення уваги сучасним представникам Прикарпатського національного університету, що безпосередньо впливають на теорію і практику навчального–виховного процесу в регіоні, приділяючи значну увагу вихованню національно свідомого громадянина й патріота рідної землі, активного учасника державотворчих процесів та впровадження таких підходів, форм і методів, які відповідали б її потребам, сприяли розкриттю талантів.

Безумовно, перевагою монографії є аналіз проблем та перспектив розвитку педагогічної освіти Івано–Франківської області, що представлено модернізацією педагогічної освіти, поступом і перспективами Прикарпатського університету та інформатизацією навчального процесу.

У рецензованій праці репрезентовано дослідження як прикладного, так і фундаментального характеру, що значно розширює потенційне коло її читачів. Маємо відзначити логічну, добре продуману архітектоніку монографії. Кожен із розділів має досить чітку, коректну та влучну назву.

Монографія повинна викликати інтерес у науковців, викладачів і студентів, що готуються до педагогічної діяльності у вищій школі.

Волинка Г.И. Рецензия на монографию: *Вища педагогічна освіта і наука Україні: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано–Франківська область. Ред. рада: В.Г. Кремень, В.П. Андрущенко та ін. – К.: Знання України, 2010*

Volynka, G.I. Review of the monography: *High pedagogical education and science of Ukraine: history, the present time and perspectives of development. Ivano–Frankivsk region. Editorial: V.G. Kremen, V.P. Andruschenko and the others. – K.: Znanntia Ukrayiny, 2010.*

Сушко О.О.

Рецензія на монографію: *Ярмошик І. Польська історіографія 1800 – 1939 рр. суспільно–політичного і культурно–духовного розвитку Волині. – Житомир: Волинь, 2010. – 512 с.*

Історія Волині як одного із регіонів України тісно пов'язана з минулим Речі Посполитої. На її території, яка межує із етнічно – польськими землями відбулося чимало помітних політичних, господарських, релігійних та просвітніх подій, які є помітними в історії українського та польського народів. Це обумовило значний інтерес польських дослідників до історичного поступу волинського краю, власне до тих його аспектів, які пов'язують долі регіону як із Польщею та Великим Князівством Литовським так і з Україною.

Аналіз творчого доробку польських авторів у цьому напрямку став предметом дослідження у рецензованій монографії І.Ярмошика. Автор переконливо обгрунтував актуальність теми дослідження, яка є безсумнівною з огляду на логіку розвитку українсько – польських міждержавних стосунків та активні контакти істориків обох країн.

Автор монографії виважено встановив хронологічні рамки дослідження, визначивши їх від зламу XVIII – XIX ст. і до 1939 р. Це час коли землі давньої Речі Посполитої поруч із волинським регіоном входили до складу Російської імперії та період відновлення польської держави після Першої світової війни внаслідок визвольних змагань поляків в її роки. Окрім іншого цей період був позначений ідейним протистоянням російських та польських істориків і Волинь у цій полеміці завжди займала чільне місце. Між науковцями велася полеміка щодо її державної приналежності, специфіки політичного, господарського, культурно–духовного розвитку.

Заслуговує на увагу думка, обрнтована І. Ярмошиком у монографії (розділ 3), про те, що в багатьох працях польських науковців зверталася увага на самотність волинського регіону, його духовний зв'язок з іншими руськими/українськими землями. Натомість у російській історичній літературі проводилася думка про споконвічну російську приналежність краю і не вбачалася своєрідність її розвитку.

Структура і план рецензованої книги не викликають заперечення. Праця побудована таким чином, щоб найповніше висвітлити найважливіші проблеми зазначеної теми. Монографія складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, переліку опрацьованих джерел і літератури, додатків.

У першому розділі автор навів розлогий історіографічний огляд літератури, детально і аргументовано проаналізував основні публікації, які стосуються розвитку історичної науки в Польщі та Україні, відзеркалення у наукових працях істориків волинської проблематики. Це дало змогу автору зробити висновок про те, що незважаючи на низку історіографічних публікацій, єдиної праці де б комплексно був би досліджений процес вивчення історії Волині польськими науковцями іще немає. Це обумовлює новизну монографічного дослідження І.Ярмошика, яка у першу чергу полягає в тому, що тут уперше в українській історичній науці зроблено успішну спробу простежити дослідницькі погляди польських авторів на головні проблеми історії Волині від часів Київської Русі і до початку Другої світової війни.

У другому розділі автор розглянув специфіку вивчення польськими дослідниками минулого волинського краю упродовж зазначеного хронологічного періоду. Він виділив три основні етапи розвитку цього дослідницького процесу: 1) перша половина XIX ст – період романтизму; 2) друга половина XIX – початок XX ст – позитивістська та неоромантична історіографія; 3) розвиток історичних студій Волині в умовах відродженої польської держави упродовж 1920 – 1939 рр. Автор слушно акцентував на визначальному впливі на дослідницький процес таких важливих політичних чинників як польські повстання 1830 – 31, 1863 – 64 рр, визвольні змагання 1914 – 1920 рр.

У третьому розділі І.Ярмошик зосередив увагу на висвітленні у польській історіографії проблем історії населених пунктів Волині і, пов'язаних із ними, аспектів господарського розвитку краю та соціальної структури волинської людності упродовж XVI – XIX ст. Деякі із проаналізованих І.Ярмошиком праць є більш відомими українським читачам (дослідження М.Балінського і Т.Ліпінського, Т.Стецького) інші є малознаними або й зовсім невідомими (праці Я.Красінського, Т.Свенцького, Ю.Дунін–Карвіцького, М.Орловича). Тому залучення їх до наукового обігу в Україні, знайомство з думками, які висловлені на їх сторінках, буде корисним для науковців Волині, студентів, широких кіл читачів.

Четвертий розділ праці І. Ярмошика присвячений аналізу висвітлення у польській історіографії військово–політичних подій, що відбувалися на теренах Волині. автор розділив ці події на дві основні групи – визвольні змагання українського народу у XVII ст. та збройні виступи польського люду у 1792, 1794, 1830 – 31, 1863 – 64 рр проти режиму російської влади. Тут же автор простежив і участь місцевих волинських селян у польських повстаннях XIX ст., наголосив на різному їх ставленні до виступів у ході повстань 1830–31 та 1863–64 рр.

У п'ятому розділі рецензованої монографії аналізується віддзеркалення у польській історіографії проблем релігійних стосунків на Волині та розвитку освітніх процесів в регіоні. Тут автор приділив увагу дослідженням польськими істориками (головним чином Е.Ліковським, К.Ходиницьким) процесу підготовки та прийняття Берестейської унії, наголосив що підготовчі дії проходили значною мірою на теренах Волині, тут же проживали й активні діячі цього процесу. Іншою проблемою, що цікавила польських дослідників була історія православної церкви. Аналіз їх праць, зроблений І.Ярмошиком, спонукає до роздумів та дальших досліджень цієї проблематики із сучасних історіографічних позицій.

Така структура монографічного дослідження дозволила автору проаналізувати відображення у польській історіографії 1800 – 1939 рр усіх найважливіших проблем історичного поступу Волині.

Аргументи, наведені І.Ярмошиком на сторінках книги, засвідчують, що основні результати його наукового пошуку є достовірними і не викликають сумнівів, оскільки спираються на широке коло джерел та на новітні методи історіографічних досліджень. Висновки зроблені автором є достатньо вмотивованими і не викликають принципових заперечень. Вони носять конкретний синтетичний характер, є логічним підсумком його дослідницької праці і мають практичну спрямованість.

Варто звернути увагу й на певні недоліки рецензованої книги. На її сторінках недостатньо згадані праці з політичної історії Великого Князівства Литовського, куди довгий час входили землі Волині, а волинські князі

брали активну участь у його державному житті. Слід було б приділити увагу й вченим представникам школи «західноруського права», які застосовуючи істририко–юридичний метод вивчали устрій та внутрішню історію литовської держави. Все ж ці недоліки не применшують загалом позитивного враження від монографії.

У цілому варто констатувати, що рецензована праця І.Ярмошика є важливим внеском до української історіографічної науки, це є завершене дослідження у якому отримано нові науково обгрунтовані результати, які в цілому вирішують поставлені автором завдання.

Сушко А.А. Рецензия на монографию: Ярмошик І. Польська історіографія 1800 – 1939 рр. суспільно–політичного і культурно–духовного розвитку Волині. – Житомир: Волинь, 2010. – 512 с.

Suschnko, O.O. Review of the monography: I. Jarmoshik. Polish historiography 1800 – 1939 of the social political and cultural development of Volyn region. – Zhytomyr: Volyn, 2010. – 512 pages.